

* P * V * I * S *

* 1 * 6 * 2 * *

- I. Eximius Theologicum Augusto Principi Anhaltino nuptias celebranti consecratum à M. Zacharia Wernemeyero.
- II. Casuum conjectio, quibus moti Status Regni Bohemæ ad Novi Regis Electionem processerunt.
- III. Secretissima Instructio Frederico V. Electori Palatino data.
- IV. ~~EXORATIONES~~ ad Christianum Danicæ Regem Joan. Angelic.
- V. Soteria Aca demie Wittebergenfis Johanni Georgio Electori Sax. soluta.
- VI. Idea Principis Boni seu Oratio de vita et Obitu Johannis Georgii Principis Anhaltini M. Mæci Frederici Wendenlini.
- VII. Panegyricus Parentalis Rudolpho Principi Anhaltino & Fur. ab Eodem.
- VIII. De Vita et Obitu Johannis Georgii Principis Anhaltini D. Cyriaci Herdssiani.
- IX. Narratio Ubergis de Johanni Georgio Principi Anhaltini Vita et Obitu.
- X. Halitodonia Henrico Francofurtano D. Cyriaci Herdssiani.
- XI. Casparis Vornasi Eergetes Christianus de Vita et Morte Georgii a Schenauis.
- XII. De Industria et Studio Laboris M. Samuelis Dessenii.
- XIII. De Aëris salubritate et Studiorum Commotitate in valle Francim-
gi Eisdem.
- XIV. De Eruditione, Utrum Literarum Cultorib. pht peregrinatio?
- XV. De Origine et Incrementis Cottonie M. Benedicti Ambrosii.
- XVI. De Vita et Morte Joachimi Scharluzzi Wilhelmi Scharluzzi.
- XVII. Iusta Funeraria Johannis Eerhusii incho pro funere sublata.
- XVIII. Programmum Publicum Aca demie Francofurtensis.
- XIX. Invitatio Publica ad Doctoratum D. Cyriaci Herdssiani.
- XX. De Ratione status et Prudentia Regnatia Martini Miklagii.
- XXI. De Spiritibus Familiaribus.
- XXII. Solenne Funus Octavianæ de Schliesen.
- XXIII. Exequis Solennes Johanni Christophori Herdssiani.

ELECTORALIS
GYMNASII
BRANDENBURGICI
quod est in valle
JOACHIMICA
LEGES.

Plato in Theagorâ

ὅτι ἐστὶ πρὸς ὅτις θεοτέρες ἀν' ἀνθρώπων βελεύσαστο,
ἢ πρὸς παιδείας, καὶ αὐτῶν καὶ τῶν αὐτῶν οἰκείων.

*Non est quicquam divinius, de quo homo consultet,
quam de rebus sui suorumque institutione.*

Excudebat

FRIDERICVS HARTMANNVS

Chalcographus & librorum venditor in

Academia Septemvirali Brandenburgica.

ANNO M.D.C. XVII.

12.

GYMNASII
BRANDENBURGICI

LEGES.

Placoin Theagc

1680 MDC LXXX

LEGES DOCENTIVM
IN ILLVSTRI GYMNASIO VALLIS
JOACHIMICÆ,

I.

Um Plurimum
interfit tales præfici dis-
cipulis Præceptores, qui
in religione Sinceri, in
vita honesti, in conversa-
tione graves sint & modesti: Inter se,
cumq; aliis quietè agentes: Id circo præ-
cipimus ut singuli Præceptores formam
teneant sanorum verborum, cujus sum-
ma in scriptis Prophetis & Apostolicis
comprehensa, & in Augustana confes-
sione puriore alijsq; Lutheri & Philippi
scriptis orthodoxis repetita & ad poste-
ros translata est: huic subscribant, & lō-
gum valere jussis heterodoxis & mor-
den-

A 2

den-

dentibus atq; Ecclesiam turbantibus scri-
ptis, fidem Christianam constanter tueatur
& propagent.

II.

Vitam domi ac Publicè eam instituant;
quæ sit *αἰεὶ γυλιη* : ut non verbis dun-
taxat, sed moribus etiam juventu-
tem doceant, juxta Aphorismū Nazianzeni:
ἢ μὴ διδάσκων, ἢ διδάσκων τοῖς θεότοις, aut non doceto,
aut doceto moribus.

III.

Ament sese mutuo, neq; cavillationi-
bus & insectationibus, sive privatis
sive publicis, alter alterius existima-
tionem diminutum eat. Sed sincera bene-
volentia devincti, si quid reprehensionis in
altero occurrit, candidè moneant, seq; i-
psos invicem sublevent, & iuxta vocem A-
postoli, alter alterius onera portet. Gal. 6.

IV.

Si

Si diffensiones fortè & altercationes fuerint inter Collegas ortæ, componantur, priusquam ad alios, in primis ad discipulos emanent: eaq; semper detur opera, ne aliis, maximè paruulis offendiculum sive scandalum aliquod præbeat. Saluator enim Matth: 18.7. væ denunciat illi, per quem Scandala veniunt.

V.

Rector Gymnasii, aliorum se velut *ἐπι-
σκόπος* aut inspectorem præbeat diligentia, gravitate morum, omnium virtutum exemplo præeat; *συνεργός* suos fraternè complectatur, humaniter tractet, negligentes incitet, delinquentes vel solus vel in præsentia Collegarum reliquorum reprehendat, & ad utilitatem salutemq; publicam omnia referat.

VI.

Omnibus verò & singulis in Gymnasio
hoc

hoc illustri docentibus iniunctum esto:
ut methodum observent passim nunc usi-
tata & iuventuti utilissimam, Aristoteli-
co-Ramæam: Lectiones præscriptas nec
intermittant nec mutant: prolixis com-
mentariis discentes non onerent: repetiti-
ones frequentes instituunt; ad captum au-
ditorum lubenter se accommodent: per-
spicui sint & faciles: apertè loquantur, inq;
eo toti sint, ut spem patriæ felicissimè edu-
cent, inq; segetem uberem attollant.

VII.

Disciplinam labi ne sinant: Paternum
erga discentes animum induant, ne
sint Orbilii, & nimium plagosi, Pa-
ternè castigent meritos, affectibus suis, o-
dio præsertim & iræ nimis ne indulgeant:
& imprimis caveant, ne iuxta Fabii Quinti-
liani verba; Pueri artes prius odisse incipi-
ant quam amare.

VIII.

Quæ

Quæ iuventuti proponēda sunt, meditentur accuratè domi, nec effundant non præmeditata, ostentationis ergò: horæ spatium ita metiantur, ne dictatis totum conficiant, sed partem ejus repetitionibus & expositionibus attribuunt: Ita enim nec scribentium defatigabuntur manus, nec fastidium animis oborietur atq; auribus: & major ad discentes fructus redibit.

IX.

Pastorem loci venerentur & ament: Conciones ipsi nunquam (nisi valetudo obstet) negligant: nec carpant temerè & suggillent omnia, nec in rebus seriis ludant: *Ὁυ γὰρ χεῖρ ἀλίζει ἐν τοῖς σπαραδαλοῖς*, in rebus seriis non est ludèdum, juxta gnomem Theodoreti.

X.

Theologica & Philosophica ne cōmisceant, ne *μῖξις* illa vel *μίγμα* plusquam
Anax

Anaxagoreum, confusiones pariat: ita vero coniungant: ut ancillari Philosophiam, prædominari ostendant Theologiam: illic rationem: hic auctoritatem æstiment divinam.

XI.

Cumq; necessaria semper ante ferenda sint non necessariis, videant, ne ^{in de se} potius tractent, quam ^{in se} & ingenio præsertim alacri, quod, juxta poetam, ingrata fert malè damna moræ, moras tristes producant. In singulis etiam artibus ac scientiis usum monstrent, quo iuventus cupidius eas discat, & uti tandem queat.

XII.

Singulis mensibus disputatiunculam, in prima & Secunda classe, pro captu discipulorum instituant, & quomodo vera confirmanda, falsa refutanda sint, citra

citra φιλονεκίας placide ostendant. Materias verò deligant non minus arduas, nec alienas & peregrinas, & paucis iisq; perspicuis thesibus rem proponant.

XIII.

Declationum etiam instituant exercitia frequenter, & non solum ad orationis puritatem & elegantiam, Sed ad vocis etiam sonum apertum, ac concinnum ediscentes assue faciant, & ad usus publicos rectè conforment.

XIV.

Adiscantibus nulla exigant διδασκαλία seu Minervalia, contenti stipendiis suis: nec munera captent, quæ Sapientes etiam obcæcant, & in diversos trahunt affectus. Rectori tamen permisso esto, ut pro inscriptione aut relatione prima in catalogum, à Nobilibus vallengem, ab aliis pro modo facultatum vel 12. vel 8. argenteos capiat.

B

XV.

Precibus matutinis & vespertinis discipulorum ordine intersint, ad devotionem precaturos hortentur & exemplo suo stimulent.

XVI.

In cænobio sive cænaculo attendant, ne quis sine *ἐνλογία* Mensæ accumbat, neq; sine *εὐχαριστία* recedat, utq; latinè inter se conuescentes loquantur ac modestiæ leges obseruent.

XVII.

Contubernia vel habitacula singulis Septimanis visitent, quos libros habeant, explorent: ad mundiciem atq; honestatē singulos commo nefaciāt.

XVIII.

Anniversaria Gymnasii Encænia, quotannis in memoriam fundatoris celeb-

celebrent, oratione aliqua publicè habita,
vel carmine recitatio.

XIX.

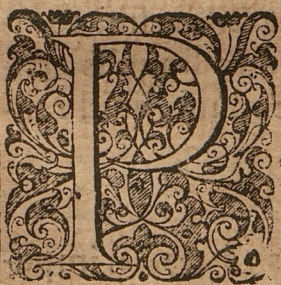
Q Volibet semestri catalogum edant
eorum quæ intra sex menses expli-
caturi aut lecturi sunt.

XX.

A D Examina publica sub tempus vi-
sitationis auditores suos diligentis-
simè præparent.

LEGES DISCENTIVM :

I.

D ietatem ante o-
mnia qua sine ònis *σοφία*
est *πανεργία* Studiosè co-
lant, & perpetuo cogi-
tent, Sapientiæ initium
esse timorem DEI.

B 2

Sac-

II.

Sacras literas ament legant, ediscant, & in Colloquiis sacris vel disputationibus ad normam sacrae scripturae omnia referant.

III.

Librum, quē Corpus doctrinae Christianae appellant, à Philippo Melancthone conscriptū, & veluti Symbolum quoddam Ecclesiarum sinceriorū, quae doctrinam fidemq; Evangelicam Dn: Lutheri, aliorumq; DEI servorum operā & ardenti Zelo à sordibus Pontificiis, aliisq; repurgatam haecenus amplectuntur, editum, adultiores iuxta Biblia sibi comparent: ut maturè, quid in singulis articulis controversis credendum, quid rejiciendum sit, addiscant.

IV.

Hæreticorum libros, *βλασφημα*, impura
ra

ra Magica, amatoria, omninò secum ne habeant, & sicubi inter suos cõmitones esse intellexerint, ad Rectorem deferant.

V.

ARrianorum, Nestorianorum, Eutyrianorum, Photinianorum, Socinianorũ, aliorumq; fanaticorum dogmata, neq; occultè, neq; apertè profeminent; ab argutijs & Sophismatibus in rebus sacris planè abstineant.

VI.

MANè dato signo surgant, ad preces sacras in cœnaculo concurrant; libros compositos habeant, strepitus, clamores & turbas, quibus aliorum studiis obsistitur, nunquam excitent.

VII.

IN Ludo suum quisq; locum occupet, *φιλήκοσ* sit *ἢ φιλομαθής*, ut non corpore solum, sed animo etiam absideat; & sciat

B 3

opus

opus sibi esse γραφίδι ω κ̄ νῶ, βιβλίω κ̄ νῶ calamo &
mente, libro & mente.

VIII.

Iussa Præceptorum studiosè accuratèq;
lubeant, admonitiones & illorum cor-
reptiones boni consulant, inter præle-
gendum ne aliena tractent, iis etiam ne-
scientibus ab Auditorio ne recedant.

IX.

IN publicum prodituri, liberalis & gra-
vis disciplinæ exemplum præ se ferant,
ut ipso etiam incessu, qui & quales sint,
appareat.

X.

Sacris in templo reverenter adstant
conciones piè attentèq; audiant, ut
summam & dispositionem & præci-
puas inde sententias iussi, recitare queāt.

XI.

Pasto-

Pastorem & alios verbi ministros, quē-
admodum universos etiam superio-
res, debito honore & reverentia pro-
sequantur.

XII.

Eucharistia sacra, sive sacra cœna, re-
ligiosè & Sanctè & frequenter utan-
tur.

XIII.

Priusquam Lectiones accedant, ad ea
quæ audienda sunt respiciant & rele-
gant.

XIV.

Ordinem studiorum, quid singulis
horis sit faciendum, obseruent, ne-
cessaria annotent, usum scribendi
nunquam intermittant: *Ἐκ γὰρ τῆς γράφειν τὸ γρά-
φειν, sicut ἐκ τῆς λέγειν τὸ λέγειν, hoc est, scriben-
do scribimus, sicut dicendo dicimus.*

XV.

si-

Singulis diebus memoriæ aliquid mā-
dent, memores Apophthegmatis isti-
us, quod est apud Clementem Alex-
andrinum: *μεγίστη Φυλακὴ τὸ μὴ ἐκγράψαι, ἀλλ' ἐκ-
μανθάνειν*: summa hæc est custodia ediscere
non exscribere.

XVI.

Sermone tam apud Magistros, quam
apud socios, Latino utantur, ut eum
familiarior sibi reddant atq; ex-
peditiorem, & tam in comparanda lin-
guæ facultate, quam in discendis artibus
aliis, hanc perpetuam studiorum esse re-
gulam meminerint ex Epicteto: *εἰδέναι χρὴ,
ὅτι ἐράδιον δέγμα τὸ ἀνθρώπῳ πρᾶξι γίνεσθαι, εἰ μὴ κατ' ἐ-
κείνην ἡμέραν τὰ αὐτὰ, ἢ λέγειν, ἢ ἀκούειν, ἢ αἶμα χεῖρας πρὸς
τὸν βίον*. scire oportet, quod non facile sit
homini dogma aliquod comparare, nisi
singulis diebus eadem quis dicat & audi-
at, & utatur illis in vita.

XVII.

Ab.

A Blasphemiis, maledictis, mendaciis, furtis, ebrietate, crapulâ, ludis iocisq; turpibus, omni obscœnitate, omni turpitudine, longissimè absint, & cogitent, quod Sapia maligam hominis mentem non subeat.

XVIII.

A Rixis abstineant & altercationibus offensionum atq; simultatum causas nulli præbeant, ubi φιλονομία, Ibi nec φιλαλίθεια nec φιλομάθεια.

XIX.

V Estibus utantur decentibus, capillos ne crispent & ornent, nec antias alât, aut capronas, nec in puellarum aut fœminarum morem nimis prolixos crinos alant: omnem corporis cultum ad gravitatem & modestiam componant: & sciant alia aliis competere, & externum habitum interni animi non obscurum esse inditium.

C

con

XX.

Contubernia & conclavia servent
munda: surgentes stragula compo-
nant, sordes & quisquilias egerant,
Inspectores intromittant, & ubiq; mun-
diciei atq; Honestatis se ostendant stu-
diosos.

XXI.

EXtra sua cubicula noctu foris non
morentur, diurno etiam tempore
tabernas cerevisiarias vel vinarias
non ingrediantur, nec sine licentia area
Gymnasii egrediantur.

XXII.

Domum profecturi ad Parentes vel
amicos, ultra octo aut ad summum
dies quatuordecim non ab sint.

XXIII.

ANte curriculum quatuor vel quinq;
an-

annorum ne moliantur abiturum, sine consensu Illustrissimi, cui se obligatos sciant.

XXIV.

AD Academias, de consilio Visitatorum & Præceptorum, impetrato Electorali stipendio dimittendi, studiorum & vitæ testimonium dari sibi petant: Publica oratione gratias agant in Gymnasio, & ad perpetuam tanti beneficii memoriam se adstringant.

LEGES CONVESCENTIVM IN COENOBIO.

I.

Singuli nomina sua profiteantur apud Curatorem nec in cœnaculum quenquam adducant secum, sine illius permissione. C 2

II.

Mensæ suo loco quisq; modestè accumbat, sine strepitu, clamore, risu, iocis & ineptiis.

III.

Ad preces prius quam ad patinas ferantur, & recitantem *εὐλογίαν* tacita devotione sequantur, legentem caput ex Bibliis sacris attentè audiant.

IV.

Ordine autem preces cùm ante tùm post cibum recitandæ sunt à singulis, sicut & prælectio capitis iuxta ordinem confidentium instituenda.

V.

In prandio & cœna ne sint *πολυφάγοι*: lancem plenis adhuc buccis ne involent, crustam panis ne præscindant, aliis ne præripiant portiones suas, sed & frugalitatis

tatis & sanitatis rationē habeāt potissimā.

VI.

Collocuturi Latina tantum sonent,
nec unquam in cœnaculo mater-
no utantur sermone.

VII.

E Mensa nihil secum auferant, nihil
aliis afferant, sed in culinam potius,
si quid residuum, afferri sinant.

VIII.

Svpellectilem mensæ ne lacerent aut
conscindant, orbes ne frangant, nec
cantharos perdant, alioqui ad resti-
tutionem damni fuerint cogendi.

IX.

Immodestiam in victu, & leviora deli-
cta nummulis quibusdam inter se nul-
tent, qui collecti Rectori offerantur;
graviora autem & enormia ad Rectorem
deferant.

C 3

X.

CVratorem ament & obseruent ,
eosq; omnes qui œconomiaē præsunt
humaniter tractent, non ex-
postulent, non verbis odiosis excipiant:
Sed si quid inciderit controversiæ, Recto-
rem moneant.

XI.

Famulos ne ledât, & vesperi ante decu-
bitū singuli suos cātharos abluēdos
illis & in culinā transferēdos tradant.

XII.

Asymposiis & computationibus tum
in contuberniis tum in Gymnasio
maxime abstineant.

XIII.

Lychnos ardentēs probè obseruent
tum in cœnaculo, tū in cubiculis suis
ne quod inde toti ædificio damnū
surgit irrecuperabile.

Serenissimus & cle-
mentissimus Prin-
ceps ac Dominus,
Dn: Johannes Si-
gismundus Marchio Bran-
denburgicus, S: Rom: Im-
perii Archicamerarius &
Electoꝝ Borussię, Iulię, Cli-
vię, Montium: Stetini, Po-
meranorum, Cassubiorum
Vandalorum: Carnovię &
Crosnę in silesia Dux: Burg-
gravi9 Norinbergic9: Prin-
ceps Rugię: comes Marcę,
Ra-

Ravensburgi & Ravenstei-
nii Dominus: Leges hasce &
statuta Gymnasii in Valle
Joachimica extructi, manu
confirmavit sua, Publice
que promulgari, & perpe-
tuum observari iussit, reser-
vata tamen sibi vel adden-
di vel adimendi Potestate.

Nh 122

ULB Halle
002 714 272

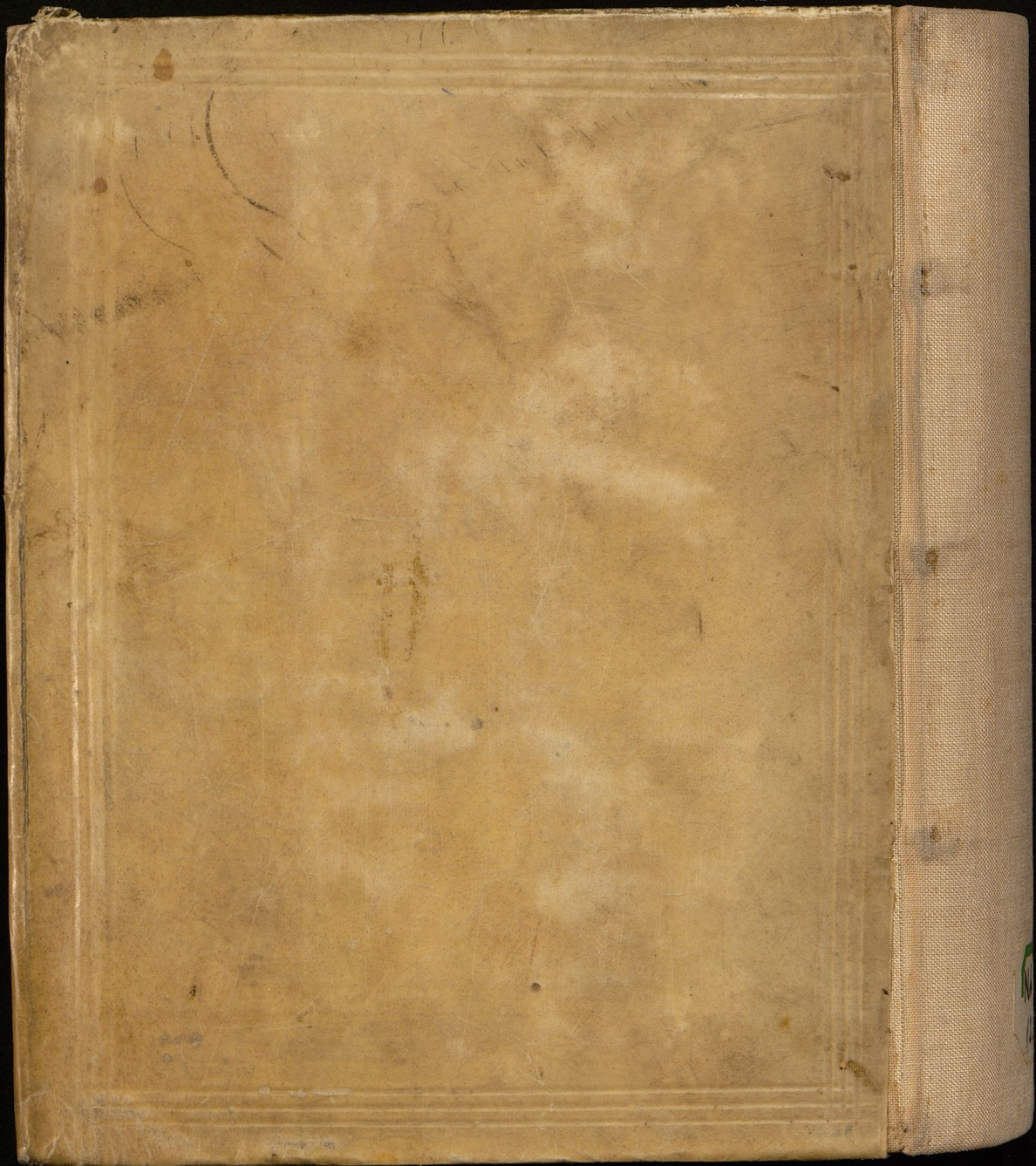
3

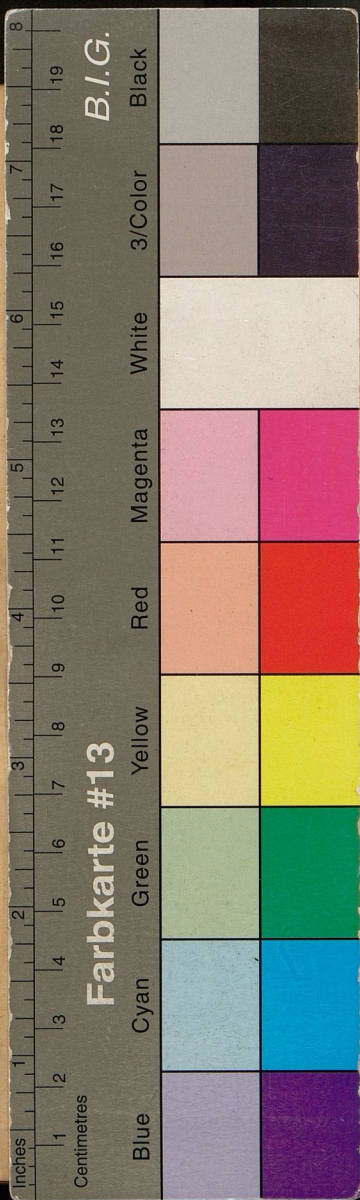

st

1017

~~XXIX~~ 6. 28. 27

ELECTORALIS
GYMNASII
BRANDENBURGICI
quod est in valle
JOACHIMICA
LEGES.

Plato in Theage

ὅτι ἐστὶ κατὰ ὅταν θεοτέρας ἀν' ἀνθρώπων βραβεύσαστο,
ἢ κατὰ παιδείας, καὶ αὐτῶν καὶ τῶν αὐτῶν οἰκείων.
*Non est quicquam divinius, de quo homo consulat,
quam de rectora sui suorumq; institutione.*

Excudebat
FRIDERICVS HARTMANNVS
Chalcographus & librorum venditor in
Academia Septemvirali Brandenburgica.
ANNO M.D.C. XVII.

